

- gere à successore, nisi factis diligentis contra hæredes Præcessoris.
- 18 Quod intellige, quando non exegisse, possit imputari negligentia Pensionarii.
- 19 Si Beneficiarius nullos exegit fructus, tunc Pensionario non imputatur negligentia, si non exegit, secus si aliquos.
- 20 Nullis fructibus à beneficio exactis, nemo tenetur ad pensionem, idest neque Præcessor, neque successor.
- 21 Cessante omni negligentia, Pensionarius potest agere pro decursis contra successorem, & num. 22.
- 23 Pensionarius primo negligens, sed postea fe-

- cit omnes diligentias contra præcessorem, nec potuit exigere, tunc agit contra successorem.
- 24 Successor acceptando beneficium gravatum, censetur consentire pensioni.
- 25 Si per provisum de beneficio stet, ne capiat possessionem, tenetur solvere pensionem, licet fructus non percipiat.
- 26 Secus si non per se stet, sed factò alieno.
- 27 Rata pensionis decursa, & non soluta mortuo pensionario, cui debeantur, an Camera, an hæredibus defuncti.
- 28 Si Pensionarius non exegit per plures annos pensionem, non idem amittit possessionem, vel quasi illam exigendi.

ARTICULUS XXXIII.

De Negligentia Pensionariorum, & Pensionaristarum.

Ontigisse, experientia docuit, multoties Pensionarios, & Pensionaristas fuisse negligentes; illos in exigenda, istos in solvenda pensione; de hac ergo negligentia est præsens inquisitio, ut ejus effectum videamus, cui prodesse, vel obesse contingat; & licet parte prima, ubi de effectibus negligentia, aliqua de hac materia tetigerim, tamen placet hic accuratius rem non inutilem investigare.

- Ex parte Beneficiorum pensionaristarum incurritur negligentia, si in terminis à Summo Pontifice decretis, de quibus in Bullis Pensionariorum, non solverint pensionem integram, in loco pariter à Pontifice in bullis decreto, & enuntiato, licet concedatur mensis, post terminum completum ad purgandam moram, & negligentiam, ex regula quod mora celeri satisfactione purgatur, c. potuit de locato, & condic., l. Sancimus C. de fidejuss., l. & si post res ff. si quis caution., celeris autem satisfactio quænam dicatur ad hunc effectum remittitur arbitrio Judicis, Menoch. de Arbitrariis Judicium c. 7., Coccin. decis. 1051. nu. 6., decis. 1088. nu. 10., & ex communi praxi in hac materia observatur mensis, pro purganda mora.
- 2 Sicuti etiam negligentia, & mora celeri satisfactione purgatur ad effectum evittan-

di regressum, quem haberet Pensionarius, ad beneficium resignatum cum pensione, & pacto, quod deficiente resignatario in solutione pensionis, liceat resignanti regredi ad beneficium; quod habet locum, si negligentia, & contumacia solvere debentis sit magna, & non aliter Tondut de pensionibus c. 45. num. 6. 7., & cap. 47. num. 4., Gigas de Pension. q. 99. nu. 19., Paris de resignat. lib. 6. q. 3. num. 13., Loter de re benefic. lib. 1. q. 40. num. 277., & seqq., Barbosa in praxi exigendi pensiones p. 1. q. 9. num. 6.

- 3 Pensionarista autem negligens in solutionibus pensionum decursarum, non gaudet beneficio, c. Odoardus solut., cujus beneficium stat in hoc, ut Clericus debitor non tenentur solvere debitum ultra quam facere possit, unde nec potest capi, & carceribus mancipari, nec excommunicari, sed solum potest Clericus beneficiatus debitor, cogi ad præstandam cautionem Juratoriam de solvendo, si ad pinguiorem fortunam devenierit, Covar. lib. 2. Varian. resolut. c. 1. num. 9., Menoch. de arbitr. Jud. lib. 1. q. 88. num. 8., & ad late allegata per Barbosa in eod. cap. Odoardus nu. 2.; At tamen debitor negligens solvere pensionem poterit capi, excommunicari, vel in carceribus detineri donec solvat; ratio hujus lingu-

- singularis amissionis tanti beneficii est, quia quando beneficiatus acceptavit beneficium assensit pensioni cum Juramento de solvendo, & sub obligatione Camerali, sub pena excommunicationis, & privationis beneficii, & consentiens carcerari, ad allegata per Barbosa in eod. c. Odoardus num. 6. & latius discussit in praxi exigendi pensiones p. 2. q. 16. per totum, Faguan. in eod. cap. Odoardus num. 79., ubi num. 80. observat de stylo Rotæ servari, quod beneficiatus, qui consensit reservationi pensionis, non gaudet eo beneficio, at successor in beneficio gravato, qui per se ipsam non consensit reservationi pensionis, gaudet beneficio, d. c. Odoardi, quia de eo non verificatur, quod consensit pensioni cum Juramento, & sub obligatione Camerali.
- 4 Aliamque notat differentiam, idem Faguan. num. 81., quod qui consensit per se ipsum pensioni, eas penas incurrit, absque alia litterarum intimatione, si negligat solvere; successor verò, qui personaliter non consensit, eas penas excommunicationis, aut carcerationis non incurrit, nisi prævia intimatione litterarum, reservationis pensionis.
- 5 Unde in pensionarista negligente solvere, cessat questio acriter à Doctoribus exagitata, an possit Clericus renunciare beneficio, dicitur cap. Odoardi, de qua Barbosa num. 24., quia ex praxi Romanæ Curia constat, approbatum esse in casu neglectæ solutionis pensionis, valere renuntiationem expressam in obligatione Camerali.
- 6 Contigit verò ex parte Pensionariorum, quod vel ad diversa negotia distracti, vel in remotis agentes, vel propria non curantes, vel æquitate, aut commiseratione moti, non petant, non exigant pensiones, ita ut Beneficiarius pensionem solvere, obligatus, aut postea fiat non solvendo, temporum injuria, aut in delicti alicuius poenam, bonorum spoliatus, aut ejectus à Beneficio, vel ex quocunque alio casu, vel moriatur; post quæ, vel cujus mortem, Pensionarius excitatus ad sua jura experienda, vult contra successorem in Beneficio agere, & exigere; tunc est questio, an negligentia sua, ex quo contra præcessorem neglexit exigere, sibi noceat, vel successor in Beneficio, ita ut successor teneatur solvere pensiones decursas tempore

præcessoris, vel potius sit ab hoc onere solutus.

- 7 Et quidem videretur absolutè resolvendum, quod successor teneatur, quia pensio est onus reale, sicque res transit cum onere suo, Ludovif. decis. 507. num. 1. 2., Barbosa de potest. Episc. alleg. 120. num. prim., & seqq., tum quia liberum est pensionario agere, vel contra successorem, vel contra hæredes Beneficiati defuncti. Si igitur eligat agere contra successorem, ille tenebitur ad pensiones decursas; de qua libera electione meminit, Marchesam de Commis. p. p. §. 2. de commis. in causis Pensionum num. 3., Barbosa pluribus allegatis in c. 1. num. 6. de solut., & per eandem rationem, Gregor. decis. 507. num. 1., ubi successor non solum tenetur pro decurrendis pensionibus futuro tempore, sed etiam pro decursis in præteritum, ante suam provisionem; in quibus terminis, & verbis idem resolvit, Rota decis. 352. num. 1. part. 2. tom. 3. recent., Tondut. de Pensionibus c. xi. num. 2., tum quia cum Pensionarius non sit obligatus petere certo, & determinato tempore, numquam dici potest negligens, decis. 352. num. 4. part. 2. recent., ea ratione generaliter posita in p. p. artic. Quis sit negligens, ubi quod negligens dicitur, qui omittit facere, quod tenetur; Tum quia Pensionarius non petendo pensionem, etiam per triginta annos, non amittit suam quasi possessionem exigendi, quam habebat contra præcessorem, Burat. decis. 347. num. 11., aliaque plures decis. allegat Antonelus de tempore legali lib. 2. c. 67. nu. 75., quia ex merè negativis, non currit prescriptio, ex alias dictis, & quasi possessio exigendi contra præcessorem transit etiam contra successorem, Rota coram Pennia in Boianem Pensionis 28. Octobris 1600., quæ est penes, Marchesam. de commis. in causis Pensionum p. p. §. 2. vigesima in ordine.
- 8 Poterit tamen successor in eo casu gravatus, repetere ab hæredibus præcessoris, Gratian. discept. For. c. 94. num. 56. 58., & seqq. Barbosa d. alleg. 120. num. 6., Eo quia pensio solvenda sit ex fructibus; dum ergo præcessor collegerit fructus, necesse est, ut ipse, vel ejus hæredes teneantur ad solvendas pensiones, pro eo tempore, quo fructus ex beneficio pensione gravato, Præcessor perceperat, Gigas de Pensionibus q. 39.

43., *Puteus decis.* 189. num. 4., *Rota in Casarugut. pensionis* 13. Aprilis 1592. coram *Pampilio num. 2.*, sicuti si Capitulum ex vi statuti, fructus percepit, aut Camera, illud, & hæc solvet pensionem, ex latè congestis, & constanter firmatis in *decis.* 380. num. 6., & 7. *Eminentissimi Cerri.* Hinc etiam quod solvi debet pro rata fructuum, non pro rata temporis, *Coccin. decis.* 327. num. 2.; quod si contingeret, quod non posset repetere ad hæredibus, vel aliis, qui fructus percepissent, ratas, in quibus gravatus successor pro Præcessore, tunc neque successor tenetur, quia æquitas non permittit, ut qui non sentit commodum fructuum perceptorum, sentiat incommodum decursæ pensionis, ut est notabile dictum, *Rota coram Puteo inter eius impressas decis.* 189. num. 3. 4. lib. 2.

9 Alterum pariter Juris beneficium successoris convenit, dum gravatur pro decursis tempore Præcessoris, scilicet dummodò sibi remaneat congrua, quæ in primis, & ante omnia deducenda est, ut fuit decisum in *Campanien. pensionis* 22. Januarii 1609. coram *Iusto*, & *decis.* 507. num. 5. coram *Gregor.*, relata per *Barbosam in d. cap. 1. sub 6. de solut.*, *Tundut. de Pensionibus c. 20. num. 27.*, *Lotter. de re benefic. lib. 1. c. 39. n. 150.*

10 Verùm non sic absolutè solvenda est difficultas, sed post longam articuli examinationem, Rota pluries amplexa est distinctionem; scilicet, tunc successorem teneri, quando Pensionarius fecisset omnes possibiles diligentias contra præcessorem, & etiam contra ejus hæredes, *Crescentius decis.* 3. de solut., & coram *Comitulo in Torcellana pensionis* 8. Novembris 1589. impressa post *Postium de Manu. decis.* 363. num. 3., *Lotter. de re benefic. lib. 1. c. 39. num. 108.*, & 109., tunc enim in subsidium damnatur successor, secus si non adhibuit omnem diligentiam, *Seraphin. decis.* 1551. num. 1., *Rota coram Greg. dicta decis.* 508. num. 3., ubi *Beltramin. in addit. num. 7. plures allegat. decis.*, *Coccin. decis.* 327. num. 4., & *Rota decis.* 352. num. 9. p. 2., & recent., & coram *Orano in Zamoren. pensionis* 6. Martii 1687. post *Marchesam de commiss. in causis pension. in ordine num. 3.*, & ibidem *Marchesam §. 2. num. 3. ad allegata per Barbosam de potestate. Episcopi alleg.* 120. per totum, & in c. 1. de solut. num. 6., *Merlin. de pignor. lib. 2. q. 92.*,

Statil. de Salviano interdicto inspect. 3. cap. 4. num. 612., *Gratian. de discept. for. cap. 94. num. 58.*, & seqq., ubi num. 59., quod non factis diligentibus contra prædecessorem, Rota numquam voluit condemnare successorum ad solvendas pensiones decursas, tempore præcessoris, ubi, & *decis. Rota, Lotter. de re beneficiaria lib. 1. q. 39. num. 88.*, & 107., *Fundut. de Pensionibus cap. 20. num. 21.*, *Garzias de Benefic. p. p. c. 5. num. 199.*, & seqq.

11 Ita ut neque sufficiat diligentias fecisse cum Procuratore antecessoris, ibique *Tundut. num. 12.*, *Beltramin. in addit. ad Greg. decis.* 507. num. 7., & reddit rationem *Rota in Larinens. pensionis* 7. Februarii 1620. num. 9. coram *Ubaldo*, quia ad hunc effectum oportet facere omnes diligentias necessarias, usque ad censuram, usque ad confusam mandam executionem, & per diligentias factas contra Procuratorem Antecessoris, non potest deveniri ad sententiam excommunicationis, *Barbosa in d. cap. 1. de solut. num. 6. ad finem*; Quas omnes diligentias requiri etiam, quando Pensionarius ageret ad regressum, probat ex annotatis, *Lotter. d. q. 39. num. 152.*, & seqq., Unde neque sufficiunt diligentias factæ, ad obtinendas aliquas ratas, quæ fuerunt solutæ, sed opus est fecisse diligentias præ illis ratas, quæ prætenduntur contra successorem.

Beltramin. ad decis. Greg. 507. num. 7., sunt in tot debita quot anni, *l. cum notissimi S. in is C. de præscript. 30.*, vel 40. annorum, ita unumquodque debitum respicit fructus illius anni, quo debetur, & cum illis reciprocatur. *l. si ante, & l. fructus ff. sol. matr.*

12 Probare autem omnes necessarias diligentias fuisse factas, spectat ad Pensionarium, *Tondut. de Pension. cap. 20. num. 25.*, *Pacifico de Salviano interdicto inspect.* 3. cap. 4. n. 629., quia est fundamentum intentionis Actoris; Idem Rota pluries judicavit fuisse, vel non fuisse factas diligentias necessarias, juxta allegata, & probata decisionibus per *Pacificum*, loco supra allegatis, ut in *Larinens. pensionis coram Ubaldo inter eius impressas decis.* 541., & iterum *decis.* 651., quia cum sint quid facti, non præsumuntur, & alioquin est contra æquitatem, & bonam fidem, quod successor teneatur pro pensionibus decursis tempore antecessoris, sicque teneatur alienum debitum solvere.

solvere sine sua culpa, aut cooperatione contractum; neque ullo modo Successor in Beneficio repræsentat præcessorem, quia non habet titulum hæredis; in obligatoriis autem rigorosè, & strictè proceditur, ut in nostro casu, dixit *Puteus decis.* 185. in fine lib. 2., & *Rota in præcitata Larinens. coram Ubaldo, Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 39. num. 120.*

13 Neque sufficiunt diligentias extrajudicialiter factæ, putà amicabiliter petendi ratas pensionis decursas, vel per nuntios, vel per Epistolas, vel per amicos, vel immediatè oretenus, sed requiritur, quod fuerint factæ judicialiter ex allegatis, per *Lotter. dicta q. 39. num. 140.*, & talis requiritur facta diligentia, ut nulla ulterius possit desiderari, idest usque ad Sententiã, ejusque executionem, itaut Successor non possit ullam exceptionem opponere, vel doli, vel culpæ, ad tradita per *Tondut. de pension. c. 20. nu. 26.*, & per eundem, *Lotterum supra nu. 112.*, ubi num. 108., quod Successor cum teneatur tantum in subsidium, semper posset excipere per Pensionarium stetisse, quin exegerit, dum in aliquo defecit; & tunc in nullo defecisse constabit, quando exequutor justitiæ referat se voluisse exequi juxta mandatum Judicis, & fuisse impeditum, vel non invenisse bona; itaut constet, quod principalis debitor non esset solvendo, juxta text. in *l. Si fideiussoris*, ubi *Bartol. Vers. dic ergo ff. de fideiussor.* Et si referat executor de impedimento, oportet, quod Pensionarius probet se usum fuisse omni possibili diligentia ad tale impedimentum tollendum, ad text. in *l. Qui comeatus*, ibique *Bartol. ff. de re militari*, aliaque allegata per *Lotterum supra nu. 127.*, quia qui potest tollere impedimentum, & non tollit, est negligens, & sibi imputare debet, *c. finali*, ibique *Glossa in V. currit de elect.*, *Baverius de mora p. prima nu. 15.*, & in hoc casu negligentia impedito currit tempus, *C. bis quibus de elect. c. commiss. de elect. in 6.*, ubi *Barbosa num. 6.*, sicque debet constare assertum impedimentum fuisse verum, & reale, non autem fictum, & suppositum, nec potuisse amoveri ad tradita per *Surdum decis.* 4. nu. 13., & *decis.* 262. nu. 11. *consil.* 374. n. 23. *consil.* 437. nu. 36., *Lotter. dicta q. 39. num. 133.*, & seqq.

14 Si autem contingat quæstio, necessarias omnes diligentias fuisse factas, vel non; tunc remittitur arbitrio prudentis Judicis id cognoscere, & judicare, *Menochius de arbitr. Judicum casu* 204. nu. 3., & 4., *Pacifico de Salviano interdicto inspect.* 3. cap. 4. num. 628.

15 Quod autem diximus non sufficere diligentias extrajudiciales, temperat *Lotterus supra num. 144.* post Rotam ibi allegatam, nisi constaret plus potuisse operari diligentias extrajudiciales, quam judiciales, attentis circumstantiis personæ, loci, & temporis; ut quando persona debitor non poterat sic de facili gravari realitè, aut personalitè, essetque debitor paratus sustinere censuram potius, quam solvere.

16 Si contingeret verò, quod Successor, vel ex ignorantia, vel ex inadvertentia, aut ex quocunque alio capite solveret pensiones, sic ut supra decursas, nullis factis per Pensionarium diligentibus, sibi præjudicavit, nec repetere poterit tamquam indebitum, ex reg. *l. Si non sortem ff. de condit. indeb.*, *Coccin. decis.* 327. nu. 3., *Lotter. dicta q. 39. n. 89.* Rationem reddit *Rota*; quia ex quo solvit de facto, cessat æquitas. *Ridulph. praxi Judicaria p. 2. c. 3. nu. 102.*, & 103.

17 Nec prodesse poterit Pensionario, qui præfatas non fecit diligentias, si diceret, se ex quadam indulgentia, & commiseratione expectasse, nec gravasse præcessorem calamitatibus, vel infirmitate oppressum; tum ne videatur vorax, & nimis molestus exactor, ut notat *Angelus consil.* 312. nu. 3., & 4., *Verall. decis.* 266. num. 1. Tum quia jus abhorret, quod Creditor nimis festinè veniat cum sacco parato, *l. quod dicimus ff. de solut.*, undè ex actu virtutis laudari potius debeat, quam sibi præjudicium generasse dicendum sit; Respondetur enim, quod ad sui præjudicium potuisset indulgere, & commisereri, ac fuisset laudabilis, ex actu charitatis, non sic in præjudicium Successorum, respectu quorum illa indulgentia fuisset contra æquitatem; dum elapsis pluribus terminis, ita augeat æs alienum, ut tunc non sit solvendo, quia non vacaret talis indulgentia suspitione fraudis, & doli, ut considerat *Glossa in l. Si fideiussor. in V. non posse ad finem vers. hoc autem ff. de fideiussor.*, *Lotter.*